

Warszawa, *23. 09.* 2015 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Pacjenta
Krystyna Barbara Kozłowska
RzPP-ZZP.420.79.2015.AS

Pan

Borys Budka

Minister Sprawiedliwości

Al. Ujazdowskie 11

00 - 950 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Działając na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 roku o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta¹ zwracam się z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska i podjęcie stosownych działań w kwestii dotyczącej wyznaczania przez sądy zbyt odległych terminów rozpraw w sprawach dotyczących przyjęcia bez zgody do szpitala psychiatrycznego osób chorych psychicznie oraz ich wypisania.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego² (dalej: ustawa) w sprawach określonych w art. 25, 29, 36 ust. 3 i art. 39 ustawy sąd opiekuńczy orzeka po przeprowadzeniu rozprawy, która powinna się odbyć nie później niż w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku lub otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w art. 23 ust. 4 ustawy.

Z analizy prowadzonych spraw (w tym z informacji przekazywanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego) wynika, iż w wielu przypadkach wskazany termin przeprowadzenia rozprawy nie jest przestrzegany.

W kontekście wskazanego powyżej 14-dniowego terminu, określonego w art. 45 § 1 przedmiotowej ustawy, należy podkreślić, iż sformułowanie „nie później niż,” zobowiązuje do podjęcia przez sąd stosownych czynności we wskazanych ramach czasowych. W tym

¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 159, z późn. zm.

² Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375, z późn. zm.

czasie sąd w szczególności musi, zgodnie z art. 46 ustawy, dokonać stosownego zawiadomienia wszystkich uczestników, czyli wnioskodawcy, osoby przyjętej do szpitala i jej przedstawiciela ustawowego, jak również świadków oraz biegłych, a ponadto zgromadzić niezbędną dokumentację lekarską osoby, której dotyczy przedmiotowe postępowanie. W miarę potrzeby sąd ma również obowiązek zawiadomienia o rozprawie także małżonka osoby, której postępowanie dotyczy oraz osobę sprawującą nad nią faktyczną opiekę, którzy mogą wziąć udział w każdym stanie sprawy i wtedy stają się uczestnikami. Stosownie zaś do ust. 4 powyższego artykułu, sąd zawiadamia o potrzebie wzięcia udziału w postępowaniu również prokuratora, jeżeli uzna to za konieczne.

Zauważyć należy, że termin określający górną granicę, kiedy powinna odbyć się przedmiotowa rozprawa, został zagwarantowany w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. W powyższym akcie wskazano również wprost, że ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa. Powierzenie sądom rozpoznania spraw dotyczących przyjęcia osoby chorej psychicznie do szpitala psychiatrycznego, jak również wypisania z placówki, stanowi dodatkową gwarancję ochrony praw osób przebywających w szpitalach psychiatrycznych.

W powyższym kontekście zasadnym jest wskazanie na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 27 września 2012 r.: „celem ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, jest – jak wynika z jej preambuły – zagwarantowanie osobom z zaburzeniami psychicznymi ochrony ich praw i poszanowania sfery ich wolności i godności osobistej. Ustawa zawiera przepisy o charakterze ochronnym, a w postępowaniu prowadzonym na jej podstawie sąd jest gwarantem zachowania praw osób, wobec których może dojść lub już doszło do zastosowania środków ograniczających ich wolności. Przepisy ustawy muszą być wykładane i stosowane tak, by wskazany wyżej nadrzędny jej cel został osiągnięty. W szczególności w toku postępowania sądowego konieczne jest ściśle przestrzeganie szczególnych gwarancji mających na celu ochronę praw procesowych osoby z zaburzeniami psychicznymi i właściwe ich wykorzystanie do zapewnienia prawidłowego zastosowania wobec niej przewidzianych w ustawie środków leczniczych i ochronnych.”³

W tym miejscu pragnę wyrazić przekonanie, iż przeprowadzenie rozprawy oraz wydanie postanowienia w przedmiocie zasadności lub bezzasadności przyjęcia do szpitala

³ III CSK 13/12, LEX Nr 1224681

psychiatrycznego bez zgody oraz wypisania ze szpitala w jak najkrótszym terminie ma istotne znaczenie w szczególności zarówno w kontekście wdrażania leczenia wbrew woli przyjętej osoby, jak również okoliczności długości pobytu w szpitalu psychiatrycznym – i powinno być bezwzględnie przestrzegane. Powyższe niewątpliwie ma zasadniczy wpływ na podnoszenie zaufania obywateli do organów państwa.

Odnosząc się do podnoszonej często przez Sądy kwestii braku możliwości uzyskania opinii biegłego we właściwym terminie, należy podkreślić, iż działanie biegłych w kontekście danego postępowania sądowego jest nadzorowane przez sędziego, który pozostaje odpowiedzialny zarówno za przygotowanie, jak również szybkość postępowania.

Mając na względzie zapewnienie właściwej realizacji praw pacjenta, w szczególności wynikających z ustawy o ochronie psychicznego, zwracam się z prośbą, jak na wstępie.

→ wyrażam: szczere

z upoważnienia
RZECZNIKA PRAW PACJENTA
ZASTĘPCA RZECZNIKA PRAW PACJENTA
Grzegorz Białewicz

Do wiadomości:

1. Pani Ewa Kopacz, Prezes Rady Ministrów, Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa.
2. Pan Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich, Aleja Solidarności 77, 00 - 090 Warszawa.
3. Pan Marian Zembala Minister Zdrowia, ul. Miodowa 15, 00-952 Warszawa.

